

Áttűnő terek

A Fugában, a Budapesti Építészeti Központ galériájában tekinthettük meg a tél közepén a Magyar Vízfestők Társasága *Személyes tereim* című kiállítását, amelyen több mint harminc alkotó tárja a nagyközönség elé munkáit. A tárlatról meg kell még jegyeznem, hogy nemcsak dokumentál, nem csupán áttekintést nyújt a tagság munkálkodásáról, de missziót is teljesít: ráirányítja a figyelmet a műfajra. Szomorú tény ugyanis, hogy a témával foglalkozó biennálék vagy régen megszűntek (mint az esztergomi pasztell biennále), vagy fokozatosan elsorvadnak (mint az egri akvarell biennále).

Az anyag méltatása előtt érdemes néhány pillantást vetnünk az akvarellfestés történetére. A technikáról szükséges tudnunk, hogy – miképpen a neve is mondja – vízben oldódó festékekkel való munkát jelent, és a legfontosabb jellemzője a transzparencia, vagyis az, hogy a fehér (vagy enyhe tónussal ellátott) papírlap áttetszik a felvitt festékrétegen, így biztosítva a könnyedséget, levegős hatást. Ezzel szemben az ugyancsak vízben oldódó gouache, mivel fedőfesték, statikusabb, nem olyan friss és áttetsző, mint az akvarell. Természetesen napjainkban a művészek e két klasszikus technikát keverik, sőt más anyagokkal is kiegészítik.

Köztudott, hogy már az egyiptomiak is festettek akvarellal, Európában azonban először a reneszánsz művészek használták magas fokon, vázlatokat és tanulmányokat készítettek vele. E korai, reneszánsz művek közül talán a leglátványosabb Dürernek Bécsben, az Albertinában található nyulas lapja. A vízfestés önálló műfajjá azonban csak a 18. században, Angliában vált, Constable és Turner munkásságát követően. Népszerűsége a következő században sem csökkent, a 20. században viszont némileg a háttérbe szorult, ám ennek ellenére olyan festők kedvelték, mint Chagall és Kandinszkij.

Nálunk a biedermeier korban a tájképek és a portrék készítésének volt meghatározó eszköze, többek között Barabás Miklós és Zichy Mihály is szívesen használta. A két háború közötti időszakból megemlíthetjük Bernáth Aurél és Szőnyi István munkáit, illetve a háború után Gadányi Jenőéit, vagy a figuratív, később nonfiguratív kompozíciókat készítő Bartha Lászlóéit.

E rövid ismertető után visszatérve a kollekcióhoz, megállapíthatjuk, hogy mindenekelőtt az idősebb és a középgeneráció preferálja ezt a gyors, könnyed és elegáns ábrázolásmódot, sőt az is feltűnik, hogy több a nonfiguratív, mint a figuratív mű a kiállításon.

Belépve az ajtón elsőnek Kovács Péter Balázs négy darab lendületes, expresz-szíven kivitelezett, hangsúlyos kontúrú, egyszerre elvont formákból (kör, ovális, háromszög) építkező, ugyanakkor tárgyakat is megidéző, térbe forduló, tüskés szélű munkáival találkozunk. Végh András *Kertem* című képén szépen egymás alatt sorjáznak a motívumok, olyan hatást kelteve, mint a papírra vetett titokzatos írásjelek. Csak amikor közelebb léptem hozzá, akkor tűnt fel, hogy ezek a dekoratív egymás mellé, alá és fölé helyezett rózsaszín és sárga alakzatok apró, szelíd gesztusokkal megfestett stilizált virágok. A tárgyak, így láda vagy téglalap, illetve egymásba zárt kék és sárga körformák uralják Luzsicza Árpád alkotását. Bukta Imre a tőle megszokott realitásérzékkel festi meg a vidéki élet történeteit, ami nem

véletlen, hiszen évek óta foglalkoztatja a téma. A hasonló jellegű, akvarellal és ceruzával készült műveiből néhány éve több tucatot mutattak be a Godot Galériában. Az *Öreg almáskert* napjaink korántsem idilli falusi világát idézi meg: előterében megfáradt asszony ül, körülötte ládák, a háttérben pedig almafák sora zárja le a képteret. Stefanovits Péter szürrealis-szimbolikus lapján egy (függöny)rúdra akasztott drapéria lebeg, amelyen – mint egy térképen – kereszttek és egy templom apszisának alaprajza tűnik fel (*Befogadás*). Zöld Anikó lapjának sejtelmes kapuja a létből a nemlétebe vezető utat szimbolizáló átjáró. Ugyanez a téma, a kapu jelenik meg Butak Andrásnál is. König Frigyes aprólékosan, szinte naturáisan megfestett város- és életképein a 19. századi orientalista műveknek nemcsak tematikus, de stíláriis hagyományait is követi. Nádas Alexandra kéz tartotta házat elénk táró munkája viszont asszociatív szürrealizmusával győz meg. Gaál József, mint általában, most is archaizál, gomolygó formájú, titokzatos figurája olyan, mint egy felhő-gólem (*Térbe vetett árny*). Bikácsi Daniela egyre tökéletesebben és meggyőzőbben festi – akárcsak Krajcsovics Éva – a szűkszavú, minimalos alkotásait (*Uszadék 1*). Mayer Berta a képmező átlójára helyezett téglalapformával (benne piros ruhás lánnyal) teszi mozgalmassá a képteret. A kollekción figyelemre méltó darabja Jávor Piroska vegyes technikával létrehozott színtéglákból álló kollázsa. Kovács Albert sokadszor tér vissza Übü történeteihöz. Szokatlan vízfestékkel kivitelezve látni Kovács Attila vizuális szintaxist kutató, strukturális témáit. Fehér László sziluettrajzot készített Tót Endréről, háta mögé művészetének egyik meghatározó emblémáját, a nullát, a zérót helyezve. Magyar Gábor művészete egyik gyakori motívumának, a cseppformának egy újabb változatát mutatja be. Szily Géza fejsziluettei egyszerre dekoratívak és jelképesek, Csurka Eszter pedig félprofilból festett, barna háttérű női portréján az úsztatásos technikával kísérletezik. Sajnos területi korlátok miatt nem tudom valamennyi munkát megemlíteni, nem hagyhatom ki viszont a sorból Nagy Gábor, Ványai Magdolna és Wágner János alkotását.

Több, a közelmúltban elhunyt kolléga emlékét, művészetét kívánta megidézni a rendező Szily Géza azzal, hogy műveiket kiállította a belvárosban. Karátson Gábort egyaránt foglalkoztatta a buddhizmus (gondoljunk csak Lao-ce-fordítására) és a biblia, melynek történeteit gyakran illusztrálta. Márk evangélistától vett idézet a címe a kombinált technikával (ceruzával, vízfestékkel) megörökített figurás vázlatának is. *Szikora Tamás* örök témájából, a dobozképeiből láthatunk néhány mutatós darabot. Rákóczy Gizella pasztellszínű (barack, sárga, zöld, kék) paradox, önmagába záródó labirintusa a tárlat egyik legtitokzatosabb, ugyanakkor legnívósabb műve. Simsay Ildikó fehér kutyás pasztellje egyszerre jelkép és életkép. Lantos Ferenc geometrikus motívumokat megjelenítő lapjai az én olvasatomban nagyobb képeinek tervei.

Nem ildomos a szerzőnek saját szövegét magyarázni, de most mégis ezt teszem. Az olvasók ugyanis joggal vethetik a szememre, hogy méltatásomban túl sok a leírás. Ebben az esetben szándékosan törekedtem arra, hogy minél több művet megemlítsék, ugyanis a kiállításához nem készült katalógus. És azok a tárlatok, amelyeket nem dokumentálnak, amelyekhez nem nyomtatnak katalógust, bármilyen nívósak is, lassan feledésbe merülnek. Reméljük, hogy rövid írásom, ha megállítani nem is tudja, legalább késlelteti a folyamatot, annál is inkább, mert a tárlat napjaink víz- és akvarellfestészetének nívós dokumentuma.

Lóska Lajos